

Byla C-765/22

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2022 m. gruodžio 16 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Juzgado de lo Mercantil de Palma de Mallorca (Maljorkos Palmos komercinių bylų teismas, Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. lapkričio 24 d.

Ieškovai:

Luis Carlos

Severino

Isidora

Angélica

Paula

Luis Francisco

Delfina

Atsakovė:

Air Berlín PLC & CO Luftverkehrs KG, filialas Ispanijoje

Teismas: *Juzgado de lo Mercantil* (Komercinių bylų teismas)

Būstinė: **Maljorkos Palma**

Skyrius: **1**

Data: **2022 m. lapkričio 24 d.**

<...>

Sprendimo rūšis: **nutartis**

<...>

[Informacija apie teismą, procesą ir šalis]

NUTARTIS

MALJORKOS PALMA, 2022 m. lapkričio 24 d.

<...> [procesiniai formalumai]

FAKTINĖS APLINKYBĖS

PIRMA. Remdamiesi *RDL 1/2020, de 5 de mayo, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal* (2020 m. gegužės 5 d. Karaliaus įstatyminis dekretas Nr. 1/2020, kuriuo patvirtinamas kodifikuotos redakcijos Nemokumo įstatymas (toliau – Ispanijos nemokumo įstatymas)) 289 straipsnio 2 dalies nuostatomis, ieškovai pareiškė ieškinį dėl nemokumo bylos iškelimo ir užginčijo nemokumo administratoriaus sudarytą turto aprašą ir kreditorių sąrašą. Nemokumo administratorius pateikė laiko ir formos atžvilgiu tinkamą atsiliepimą į ieškinį.

Šalys neprašė surengti teismo posėdžio, o teismas nusprendė, kad jo rengti nereikia. Teismas turi priimti sprendimą nevykdydamas papildomų procedūrų, kaip numatyta Ispanijos nemokumo įstatymo 540 straipsnio 2 dalyje.

ANTRA. Nutartimi, priimta pagal *Ley de Enjuiciamiento Civil española* (Ispanijos civilinio proceso įstatymas) 39 straipsnį ir *Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio del Poder Judicial* (1985 m. liepos 1 d. Pagrindinis teismų įstatymas Nr. 6/1985) 4bis straipsnį, leista pasisakyti šalims ir prokurorui, kad atsižvelgdami į išdėstytas abejones dėl Sąjungos teisės aiškinimo jie pateiktų savo nuomonę dėl to, ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismui turi būti pateiktas prejudicinis klausimas dėl išaiškinimo, ir prireikus dėl šio klausimo apimties.

TEISINIAI PAGRINDAI

PIRMA. *Pagrindinės bylos dalykas ir reikšmingos faktinės aplinkybės*

- 1 Bylos dalykas – turto aprašo ir kreditorių sąrašo, kurį pateikė nemokumo administratorius šalutinėje komercinės bendrovės AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG nemokumo byloje, užginčijimas.
- 2 2017 m. lapkričio 1 d. Šarlotenburgo pirmosios instancijos teismo (Berlynas, Vokietija) nutartimi <...> iškelta pagrindinė komercinės bendrovės AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG nemokumo byla.
- 3 2020 m. lapkričio 6 d. nutartimi paskelbta apie komercinės bendrovės AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG, turinčios padalinį Ispanijoje, t. y.

bendrovės AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG filialą Ispanijoje, priverstinę šalutinę nemokumo bylą.

- 4 Ieškovai yra vietiniai kreditoriai – bendrovės AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG filialo Ispanijoje, kuris nutraukė savo veiklą po to, kai Vokietijoje buvo iškelta pagrindinė byla, darbuotojai; jie pareiškė įvairius ieškinius Ispanijos darbo bylų teisme.

2017 m. balandžio 30 d. *Sala de lo Social de la Audiencia Nacional* (Nacionalinio teismo darbo bylų kolegija, Ispanija) <...> sprendimu <...> atleidimai iš darbo pripažinti negaliojančiais nuo 2017 m. lapkričio 24 d. Sprendime šie atleidimai pripažinti negaliojančiais remiantis tuo, kad nebuvo nustatyta, jog Vokietijos teismo paskirtas nemokumo administratorius (Lucas) Ispanijoje yra iškėlęs teritorinę nemokumo bylą siekdamas gauti nemokumo bylas nagrinėjančio teismo leidimą, taip pat tuo, kad nebuvo pateikti darbuotojų teisiniams atstovams privalomi dokumentai.

Ispanijos darbo bylų teismai darbuotojų atleidimą iš darbo pripažino negaliojančiu ir, kadangi neįmanoma jų grąžinti į darbą, įpareigojo komercinę bendrovę AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG sumokėti jiems tam tikro dydžio išėtinę išmoką ir per teismo procesą susikaupusį darbo užmokestį.

- 5 Pareiškus ieškinį, kuriuo prašoma paskelbti nemokumą šalutinėje teritorinėje byloje, nemokumo administratorius pagrindinėje nemokumo byloje, vadovaudamasis 1985 m. kovo 6 d. Karaliaus dekretu Nr. 505/85 25 straipsnio 4 dalies nuostatomis, išdavė pažymą apie darbuotojų reikalavimų įtraukimą į kreditorių sąrašą; šių reikalavimų suma siekė arba viršijo sumą, kurios prašoma iš *Fondo de Garantía Salarial* (Darbo užmokesčio garantijų fondas (FOGASA)). Darbuotojams pavyko atgauti dalį savo reikalavimų, atsižvelgiant į teisės aktuose nustatytas ribas.
- 6 Ispanijoje iškeltaje šalutinėje teritorinėje nemokumo byloje paskirtas nemokumo administratorius, vadovaudamasis Ispanijos nemokumo įstatymo 290 straipsnio, siejamo su 293 straipsnio 2 dalimi, nuostatomis, pateikė preliminarią ataskaitą su kreditorių sąrašu. Kreditorių sąrašas – tai dokumentas, kuriame, pateikus ir išnagrinėjus prašymus, pripažįstami ir klasifikuojami reikalavimai nemokumo byloje.

Nemokumo administratorius darbuotojų reikalavimus pripažino nemokumo reikalavimais ir klasifikavo juos kaip bendruosius ir neužtikrintus pirmąja eile tenkinamus reikalavimus.

- 7 Remdamiesi Ispanijos nemokumo įstatymo 297 straipsnio 1 dalimi darbuotojai ginčija kreditorių sąrašą, kiek tai susiję su reikalavimų pripažinimu ir klasifikavimu. Jie mano, kad jų reikalavimai turi būti klasifikuojami kaip reikalavimai, nukreipti į bankrutuojančios bendrovės turtą (*créditos contra la masa*). Taigi pagal Ispanijos nemokumo teisės aktus jiems turi būti teikiamas pirmumas apmokėjimo tikslais.

ANTRA. Reikšmingos teisės nuostatos

Vis dėlto darbuotojai mano, kad Ispanijos nemokumo įstatymo 242 straipsnio 8 dalyje pateikta nuoroda į reikalavimus, susijusius su darbo santykiais, įskaitant išeitines išmokas dėl atleidimo iš darbo arba darbo sutarčių nutraukimo paskelbus nemokumą, turi būti suprantama kaip nuoroda į pagrindinės, o ne šalutinės nemokumo bylos pradėjimo datą.

Kaip nurodyta Reglamente (ES) 2015/848 22 konstatuojamojoje dalyje, šiame reglamente pripažįstama, kad, esant dideliems materialinės teisės skirtumams valstybėse narėse, nustatyti universalų tarptautinį nemokumo bylų procesą visoje Sąjungoje yra nepraktiška. Būtent dėl to, kad su darbo santykiais susijusių reikalavimų klasifikavimas Europos lygmeniu reguliuojamas skirtingai ir kartu taikomos daiktinės teisės užtikrinimo priemonės, galima pateisinti sušvelninto universalaus proceso, per kurį gali būti iškeltos tik teritorinės bylos dėl turto, esančio bylos iškėlimo valstybėje, nustatymą. Nurodytoje konstatuojamojoje dalyje netgi teigiama, kad „[a]tliekant kitą šio reglamento peržiūrą reikės nustatyti tolesnes priemones, kad būtų pagerintos darbuotojų pirmumo teisės Europos lygmeniu“.

Be to, Reglamente (ES) 2015/848 yra nuostatų, kuriomis aiškiai siekiama apsaugoti darbuotojus nuo s nemokumą reglamentuojančių užsienio teisės normų, kurios nereglamentuoja darbo sutarčių, taikymo.

13 straipsnyje kaip *lex fori concursus* išimtis nustatyta taisyklė, kad pasekmes darbo sutartims reglamentuoja tik šioms sutartims taikytina valstybės narės teisė, ir netgi nurodyta, kad atitinkamos valstybės, t. y. ne valstybės, kurioje iškelta byla, teismai išlaiko jurisdikciją patvirtinti darbo sutarčių nutraukimą ar pakeitimą, net jei nebuvo pradėta teritorinė byla.

Vis dėlto 72 konstatuojamojoje dalyje patikslinta, kad:

„[b]et kurie kiti su nemokumo teise susiję klausimai, pavyzdžiui, tai, ar darbuotojų reikalavimai yra apsaugoti pirmumo teisėmis ir koks gali būti tokių pirmumo teisių statusas, turėtų būti nustatyti pagal valstybės narės, kurioje iškelta (pagrindinė arba šalutinė) nemokumo byla, teisę <...>“.

Kaip nurodė nemokumo administratorius pagrindinėje byloje, remiantis Reglamente (ES) 2015/848 45 straipsnyje numatyta galimybe šie su darbo santykiais susiję reikalavimai pagrindinėje nemokumo byloje pripažįstami pirmąja eile tenkinamais, nes jie laikomi reikalavimais, nukreiptais į bankrutuojančios bendrovės turtą, pagal Vokietijos teisę – taikytiną teisę, kadangi Vokietija yra valstybė, kurioje iškelta pagrindinė nemokumo byla.

Šalutinėje nemokumo byloje yra ginčijamas nemokumo administratoriaus sprendimas: savo ataskaitoje pateiktame kreditorių sąrašė jis darbuotojų reikalavimus laiko nemokumo reikalavimais (*créditos concursales*), taigi ne pirmąja eile tenkinamais reikalavimais. Tokį sprendimą nemokumo

administratorius priėmė dėl to, kad, jo nuomone, Ispanijos nemokumo įstatymo 242 straipsnio 8 dalyje pateikta nuoroda į su darbo santykiais susijusius reikalavimus, atsiradusius arba teismo sprendime nurodytus iškelus nemokumo bylą, susijusi su šalutinės, o ne pagrindinės nemokumo bylos iškelimu.

Nemokumo administratoriaus aiškinimas atitinka pažodinį Ispanijos nemokumo įstatymo 24[2] straipsnio 8 dalies aiškinimą; kaip matyti iš Reglamento (ES) 2015/848 35 straipsnio, siejamo su 7 straipsnio 1 dalimi ir 2 dalies g ir h punktais, ši nuostata galiausiai yra taikytina teisė siekiant nustatyti reikalavimus, kurie turi būti pripažįstami nukreiptais į nemokaus skolininko turtą, taip pat nustatyti reikalavimų, atsiradusių iškelus nemokumo bylą, vertinimą.

Vis dėlto toks aiškinimas gali prieštarauti sisteminiam Reglamento (ES) 2015/848 35 straipsnio ir 7 straipsnio 1 dalies bei 2 dalies g ir h punktų, siejamų su 72 konstatuojamąja dalimi, aiškinimui vykdant reglamente numatytą sušvelnintą universalų procesą. Visų pirma taip gali būti, kai pagal 40 konstatuojamąją dalį, siejamą su 23 konstatuojamąja dalimi, vienas iš galimybių iškelti šalutinę nemokumo bylą pateisinančių pagrindų yra vietinių interesų apsauga. Neatrodo itin nuoseklu, kad norint apsaugoti šiuos interesus reglamente būtų numatyta, jog reikalavimų pirmumas arba darbuotojų reikalavimų eiliškumas užtikrinamas pagal valstybės, kurioje iškelta byla, teisę, reglamentuojančią nemokumo bylas, tačiau taikant šią teisę būtų pakenkta interesams, kuriuos siekiama apsaugoti.

Dėl šių priežasčių Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, užtikrinančiam vienodą Sąjungos teisės aiškinimą ir taikymą, turėtų būti pateiktas toliau nurodytas prejudicinis klausimas.

1. 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (toliau – Reglamentas (ES) 2015/848) 35 straipsnyje nustatyta, kad:

„[i]šskyrus atvejus, kai šiame reglamente numatyta kitaip, šalutinėms nemokumo byloms taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta šalutinė nemokumo byla, teisė“.

2. Reglamento (ES) 2015/848 7 straipsnyje numatyta:

1. *„Išskyrus atvejus, kai šiame reglamente numatyta kitaip, nemokumo byloms ir jų pasekmėms taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta tokia byla (toliau – valstybė, kurioje iškelta byla), teisė.*

2. *Valstybės, kurioje iškelta byla, teisė nustato tos bylos iškelimo sąlygas, jos eigą ir užbaigimą. Visų pirma ji nustato:*

<...>

g) *reikalavimus, kurie turi būti nukreipti į nemokaus skolininko turtą, ir reikalavimų, atsiradusių iškelus nemokumo bylą, vertinimą;*

h) taisyklės, reglamentuojančias reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą“.

3. 2020 m. gegužės 5 d. Karaliaus įstatyminiame dekrete Nr. 1/2020, kuriuo patvirtinamas kodifikuotos redakcijos Nemokumo įstatymas, reglamentuojant reikalavimus, nukreiptinus į nemokaus skolininko turtą, nurodyta:

280 straipsnio 1 dalis. „Bendrieji pirmąją eile tenkinami reikalavimai yra tokie:

su darbo užmokesčiu susiję reikalavimai, nepripažįstami kaip specialūs pirmąją eile tenkinami reikalavimai ir lygūs tam tikros profesijos atstovams mokamai trijų dienų minimalaus darbo užmokesčio dydžio sumai, padaugintai iš dienų, kuriomis nemokėtas darbo užmokestis, skaičiaus; išėtinės išmokos, mokamos nutraukus sutartis ir lygios sumai, atitinkančiai teisės aktuose nustatytą minimalią sumą, apskaičiuotą remiantis pagrindu, kuris neviršija tam tikros profesijos atstovams mokamos trijų dienų minimalaus darbo užmokesčio dydžio sumos; išmokos už nelaimingus atsitikimus darbe ir profesines ligas, priskaičiuotos iki nemokumo paskelbimo; socialinio draudimo kapitalo išlaidos, už kurias pagal teisės aktus atsakinga nemoki šalis, ir išmokų už profesinės sveikatos įsipareigojimų nevykdymą priemokos, priskaičiuotos iki nemokumo paskelbimo“.

269 straipsnio 3 dalis

„Reikalavimai, kurie šiame įstatyme nelaikomi pirmąją eile tenkinamais ar subordinuotais, priskiriami prie neužtikrintų reikalavimų.“

4. 2020 m. gegužės 5 d. Karaliaus įstatyminiame dekrete Nr. 1/2020, kuriuo patvirtinamas kodifikuotos redakcijos Nemokumo įstatymas, reglamentuojant reikalavimų, atsiradusių iškelus nemokumo bylą, vertinimą nustatyta:

242 straipsnio 8 dalis

„Reikalavimai, nukreipti į bankrutuojančios bendrovės turtą – tai:

<...>

reikalavimai, susidarę vykdant nemokios šalies profesinę ar verslo veiklą po to, kai paskelbtas nemokumas. Ši taisyklė apima su darbo santykiais susijusius to laikotarpio reikalavimus, įskaitant išėtines išmokas už atleidimą iš darbo arba darbo sutarčių nutraukimą paskelbus nemokumą <...>“

429 straipsnis. *„Atskaitymas siekiant padengti reikalavimus, nukreiptus į bankrutuojančios bendrovės turtą.“*

„Prieš padengiant nemokumo reikalavimus, nemokumo administratorius iš bankrutuojančios bendrovės turto išskaičiuoja turtą ir teises, kurių reikia [į šį turtą nukreiptiems] reikalavimams patenkinti.“

TREČIA. *Sprendimo pagrindimas*

Kaip minėta, priešingos šalių pozicijos ir nacionaliniam teismui kylančios abejonės dėl aiškinimo susijusios su nemokumo bylos paskelbimo data, į kurią reikia atsižvelgti siekiant darbuotojų reikalavimus kvalifikuoti kaip reikalavimus, nukreiptus į bankrutuojančios bendrovės turtą, arba nemokumo reikalavimus. Konkrečiai kalbant, abejojama, ar reikia atsižvelgti į pagrindinės, ar į šalutinės nemokumo bylos iškėlimo datą.

Nemokumo administratorius mano, kad turi būti atsižvelgiama į sprendimo iškelti šalutinę nemokumo bylą datą. Taigi, kadangi darbo bylų teismų sprendimai buvo priimti iškėlus pagrindinę nemokumo bylą, tačiau prieš pradedant šalutinę bylą, reikalavimai yra nemokumo reikalavimai.

REZOLIUCINĖ DALIS

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nutarta pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

1. Ar remiantis tuo, kad 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų yra numatytas sušvelnintas universalus procesas, per kurį šalutinės bylos gali būti iškeltos tik dėl turto, esančio valstybėje, kurioje iškelta byla,

35 straipsnį ir 7 straipsnio 1 dalį bei 2 dalies g ir h punktus, siejamus su 72 konstatuojamąja dalimi, galima aiškinti taip, kad valstybės, kurioje iškelta šalutinė byla, teisės taikymas „reikalavimų, atsiradusių iškėlus nemokumo bylą, vertinim[ui]“ reiškia, kad ta teisė taikoma reikalavimams, atsiradusiems iškėlus pagrindinę, o ne šalutinę bylą?

Bylos nagrinėjimas sustabdomas, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priims sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

<...>

[Baigiamosios procesinės formuluotės ir teisėjo parašas]